

e-mentor

DWUMIESIĘCZNIK SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE
WSPÓŁWYDAWCA: FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

2017, nr 1 (68)

Wioletta Kwiatkowska, Kamila Majewska, Małgorzata Skibińska, *Pedagogika medialna na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu jako przykład studiów stacjonarnych w formie online, „e-mentor” 2017, nr 1(68), s. 4–10, <http://dx.doi.org/10.15219/em68.1288>.*

Pedagogika medialna na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu jako przykład studiów stacjonarnych w formie online

Wioletta Kwiatkowska, Kamila Majewska, Małgorzata Skibińska

W roku akademickim 2016/2017 na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu uruchomiono studia o charakterze e-learningowym na kierunku pedagogika medialna. Co to oznacza? Większość godzin zajęciowych można zrealizować w domu lub w innym dogodnym dla studentów miejscu. Ta forma zajęć wymaga: aktywności osób uczestniczących w kursie e-learningowym, bazującej na profesjonalnie przygotowanych, edukacyjnych materiałach e-learningowych, oraz stałego kontaktu z nauczycielami akademickimi za pośrednictwem sieci. Dzięki temu umożliwia łączenie nauki i pracy, wychodząc naprzeciw potrzebom współczesnych uczących się. Opisany kierunek studiów stanowi przykład łączenia pedagogiki ogólnej z nowymi mediami, tradycji z nowoczesnością oraz znanych od lat pomocy dydaktycznych z innowacyjnymi technologiami informacyjnymi.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie oczekiwań oraz motywów podjęcia studiów online przez studentów kierunku pedagogika medialna UMK. Autorki starały się również odpowiedzieć na pytanie: czy forma studiów była kluczowym czynnikiem w wyborze tego kierunku?

Na uczelniach wyższych w Polsce od kilkadziesiąt lat rośnie zainteresowanie e-learningiem. Przyczynił się do tego rozwój nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, umożliwiających coraz lepszy kontakt pomiędzy uczącymi się a wykładowcą oraz dających możliwość opracowywania ciekawych i bogatych merytorycznie oraz technicznie materiałów edukacyjnych, personalizację, a ponadto skuteczną ewaluację postępów uczących się. Argumentem przemawiającym za unowocześnieniem formy studiów wyższych była konieczność sprostania oczekiwaniom i aktualnym potrzebom studentów, np. wynikającym z ich aktywności zawodowej czy mobilności przestrzennej.

Na wielu polskich uczelniach, w tym na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, podejmuje się ciągłe prace nad integracją e-learningu z programami studiów wyższych. Pierwszy formalny krok w propagowaniu i rozwijaniu kształcenia zdalnego w UMK

stanowiło Zarządzenie Nr 36 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 15 marca 2011 r. w sprawie zasad prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość poprzedzone zmianami w Prawie o szkolnictwie wyższym oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 roku. Tym samym pojawiła się możliwość wykorzystania nowej formy kształcenia na szerszą skalę. Zmiany związane były również z oczekiwaniami samych studentów, którzy wyrażali potrzebę korzystania zinteraktywnych materiałów, aktywnej komunikacji, swobody w wyborze miejsca i czasu nauki własnej oraz indywidualizacji tempa uczenia się. Nauczyciele akademicy, dostrzegając studenckie potrzeby oraz zalety nowych mediów, zaczęli stosować je w swojej pracy dydaktycznej, umożliwiając w ten sposób stopniowy rozwój zdalnego nauczania na UMK.

Trzeba pamiętać, że działaniom na rzecz edukacji o charakterze wdrożeniowym powinny towarzyszyć rozważa, ostrożność, refleksja, a przede wszystkim prace badawcze i organizacyjne. Za przykład niech posłużą liczne inicjatywy i przedsięwzięcia pracowników Katedry Dydaktyki i Mediów w Edukacji Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK, w której znacznie wcześniej podejmowano badania nad możliwością włączenia multimedialnych form nauczania online. Od 1994 roku rozpoczęto prace w zakresie diagnozowania możliwości zastosowania platform e-learningowych, uruchomiono pierwsze projekty badawcze oraz przeprowadzono eksperymenty, w ramach których rozwijano nowe rozwiązania dydaktyczne. W ramach współpracy międzynarodowej prowadzone były wykłady na odległość z kilkoma uczelniami na świecie, w tym z University of Cantabria w Hiszpanii, The School of Information, University of Michigan w USA czy Nesna University College w Norwegii¹. Na przełomie 2004/2005 roku przeprowadzono badania eksperymentalne nad skutecznością dydaktyczną wykładów online w porównaniu z zajęciami stacjonarnymi. Na próbie badawczej 179 studentów studiów

¹ Zob. A. Siemińska-Łosko, *Droga naukowa Profesora Bronisława Siemieńskiego*, [w:] W. Kwiatkowska, A. Siemińska-Łosko (red.), *W kręgu edukacji informatycznej i medialnej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010, s. 29.

stacjonarnych i niestacjonarnych Pedagogiki UMK wykazano porównywalność uzyskanych wyników uczenia się². Kolejne badania miały na celu przedstawienie doświadczeń uczących się przez internet w kontekście ich indywidualnych predyspozycji. Istotne było również, aby na podstawie zebranych doświadczeń studentów wskazać, na co dydaktycy powinni zwracać uwagę w realizacji zajęć *online* i w jaki sposób doskonalic własne kursy internetowe³.

Z inicjatywy pracowników Katedry Dydaktyki i Mediów w Edukacji i za zgodą władz UMK w 2016 roku uzupełniono ofertę dydaktyczną Wydziału Nauk Pedagogicznych o kompletne, licencjackie studia wyższe na kierunku *pedagogika medialna* w formie e-learningu.

Pedagogika medialna na UMK

Pedagogika medialna to pierwsze w Polsce studia dzienne I stopnia, realizowane w formie e-learningowej. Kierunek został uruchomiony na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK w roku akademickim 2016/2017. W przeciwieństwie do tradycyjnych studiów dziennych część zajęć ma postać kursów internetowych. Stosunek liczby godzin prowadzonych w formie *online* do liczby godzin realizowanych tradycyjnie wynosi niemal 60:40 proc. – większość zajęć realizowanych jest w sieci.

Za bazowe środowisko nauczania przyjęto system edukacyjny Moodle. Do korzystania z platformy studenci przygotowani są podczas spotkań stacjonarnych, w trakcie pierwszych godzin zajęć. Za niezawodne działanie Moodle odpowiada Uniwersyteckie Centrum Nowoczesnych Technologii Nauczania UMK. W przypadku problemów z obsługą platformy pomocą służą pracownicy Katedry Dydaktyki i Mediów w Edukacji Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK.

Aby zapewnić studentom wsparcie, wybrano, podobnie jak w ramach tradycyjnych studiów stacjonarnych, opiekuna roku, który utrzymuje z nimi stały kontakt internetowy oraz reaguje na bieżące problemy o charakterze organizacyjnym oraz technicznym. Ponadto opiekun roku odpowiedzialny jest za monitorowanie obecności i działań studentów na platformie edukacyjnej, regularne kontrolowanie logów oraz raportów aktywności.

Zdobywanie umiejętności praktycznych odbywa się w kontakcie bezpośrednim (w trakcie zajęć laboratoryjnych i warsztatowych), co wpływa na wzrost jakości kształcenia. Bez względu na formę realizacji zajęć, zaliczenia – podobnie jak egzaminy – odbywają się w siedzibie uczelni (pod nadzorem nauczycieli

akademickich). Studenci uczestniczący w zajęciach podczas zjazdów mają szansę na realne doświadczenia, których nic nie zastąpi: na bliższe poznanie, bezpośrednią dyskusję z wykładowcą oraz członkami grupy, prace praktyczne i ćwiczenia wymagające fizycznej obecności nauczyciela.

Zajęcia realizowane są zgodnie z posiadanymi przez UMK uprawnieniami. W ramach studiów uczestnik musi uzyskać zaliczenie ze wszystkich ujętych w programie przedmiotów, napisać pracę licencjacką i zdać egzamin dyplomowy. Każdy z przedmiotów posiada przypisane (na podstawie oszacowanego nakładu czasu pracy studenta, niezbędnego do uzyskania zaliczenia przedmiotu) punkty ECTS. W przeciągu trzech lat student ma do zrealizowania 1800 godzin zajęć o łącznej liczbie 180 punktów ECTS.

Program oraz plan studiów opracowane zostały na podstawie art. 164 ust. 3 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* z późniejszymi zmianami (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 572) i w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. w sprawie warunków, jakie muszą zostać spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (Dz.U. Nr 188, poz. 1347, ze zm.). Ta forma zajęć umożliwia oszczędność czasu oraz pieniędzy. Dodatkową, niepodważalną zaletą jest dzienny charakter studiów, który zapewnia darmowe kształcenie zarówno w murach uczelni, jak i w przestrzeni domowej, co sprzyja połączeniu nauki i pracy. Studia e-learningowe otwierają również „drzwi do nauki” osobom mieszkającym poza granicami naszego kraju oraz pragnącym dokształcać się zawodowo.

Absolwent kierunku *pedagogika medialna* UMK w trakcie studiów *zdobędzie umiejętności tworzenia, organizowania i przetwarzania informacji oraz konstruowania wiedzy z wykorzystaniem technologii informacyjnej. Ponadto będzie posiadał kompetencje z zakresu pozyskiwania, organizowania, oceny informacji oraz prowadzenia szkoleń w zakresie poszukiwania i trafności doboru źródeł informacji. Mocną stroną absolwenta będzie praktyczne posługiwanie się mediami i technologiami informacyjnymi, jako narzędziami pracy intelektualnej oraz samorozwoju. Absolwent studiów będzie na co dzień korzystał z mediów w sposób twórczy, przygotowywał profesjonalne materiały edukacyjne oraz wdrażać innowacyjne rozwiązania dydaktyczne⁴. Może podjąć pracę w instytucjach kulturalno-oświatowych w charakterze specjalisty: ds. wykorzystania i wdrażania technologii informacyjnej w procesach edukacyjnych, e-learningu; ds. organizacji*

² W. Kwiatkowska, *Wykład w kształceniu na odległość*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011.

³ W. Kwiatkowska, *The remote learning process from the perspective of individual differences*, [w:] E. Bratland, D. Siemieniecka (eds.), *Young people's digital everyday life and education – new forms of self-formation, learning and digital literacy*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2012, s. 88–118; W. Kwiatkowska, *Młodzi dorośli w obliczu kształcenia internetowego: spojrzenie z perspektywy dydaktyki różnicowej*, [w:] J. Morbitzer, E. Musiał (red.), *Człowiek – Media – Edukacja*, KTiME UP, Kraków 2012, s. 257–270.

⁴ Szczegółowy opis kierunku studiów można znaleźć na stronie internetowej Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu: <http://www.pedagogika.umk.pl/index.php/kandydaci/pedagogika-medialna-studia-i-stopnia-w-systemie-e-learning>, [27.04.2017].

szkolnych i pozaszkolnych centrów informacyjno-dydaktycznych, ds. marketingu i budowania wizerunku instytucji oświatowej; w obszarze technologii informacyjnej i edukacji medialnej – jako wykładowca i konsultant w centrach kształcenia ustawicznego i wirtualnych centrach edukacyjnych; firmach komercyjnych, państwowych i samorządowych w charakterze specjalisty tworzącego i zarządzającego serwerem wirtualnym; środkach masowego przekazu, redakcjach prasowych, radiowych, telewizyjnych oraz mediach elektronicznych, [...] wydawnictwach medialnych, organizacjach zajmujących się realizacją i projektowaniem systemów nowoczesnej edukacji na odległość, [...] w charakterze dydaktyka medialnego; firmach komercyjnych, państwowych i samorządowych, instytucjach oświatowo-wychowawczych jako specjalista: ds. szkoleń i treningów dla pracowników i kadry zarządzającej; ds. pozyskiwania i zarządzania informacją⁵.

Organizacja studiów

Prezentowany w niniejszym artykule kierunek studiów pedagogika medialna jest niezwykle innowacyjny. W ramach ogólnego toku studiów studenci uczestniczą w zajęciach z zakresu:

- pedagogiki (np. pedagogika ogólna, diagnostyka pedagogiczna),
- psychologii (np. wprowadzenie do psychologii, psychologia rozwojowa),
- socjologii (np. wprowadzenie do socjologii, metodologia badań społecznych),
- kognitywistyki (np. pedagogika kognitywistyczna, wprowadzenie do dydaktyki kognitywistycznej),
- teorii nauczania wspartej nowymi mediami (np. edukacyjna platforma e-learningowa, wprowadzenie do edukacji online, teoria kształcenia),
- pedagogiki medialnej (np. media w edukacji, pedagogika medialna, patologie w mediach).

W ramach kierunku studentom oferuje się do wyboru jedną z dwóch specjalności. Pierwsza – nowe media w edukacji – została stworzona z myślą o osobach planujących podjęcie pracy w sferze związanej z edukacją. Ukończenie kierunku umożliwia zdobycie kompetencji zarówno w obszarze związanym z edukacją tradycyjną, jak również wspartą formami komputerowymi⁶. Specjalność stwarza solidne podstawy do podjęcia dalszego kształcenia na kierunkach związanych z nauczaniem, w tym z: nauczaniem przedmiotowym, pedagogiką wczesnoszkolną, pedagogiką specjalną, resocjalizacją itp.

Druga specjalność – edukacja online – skierowana jest do osób aktywnych w przestrzeni internetu. Przedmioty ujęte w planie gwarantują zdobycie praktycznych umiejętności umożliwiających: pracę

z platformami edukacyjnymi, opracowywanie materiałów skierowanych do kształcenia zdalnego itp.

Studenci uczą się, bazując na:

- profesjonalnie przygotowanych, edukacyjnych materiałach e-learningowych w formie prezentacji,
- zasobach edukacyjnych w standardzie SCORM,
- nagraniach audio-wideo,
- dokumentach tekstowych,
- zasobach dydaktycznych (tekst, grafika, dźwięk, strony HTML, klipy wideo i inne elementy, które mogą zostać zaprezentowane przy użyciu przeglądarki WWW)⁷.

Uczestnicy kursów rozwiązują interaktywne zadania, uczestniczą w czatach, wypowiadają się na forum. Stały kontakt z wykładowcami zapewniają zajęcia dydaktyczne online o charakterze synchronicznym⁸. Konsultacje z wykładowcami możliwe są dzięki narzędziom komunikacyjnym typu: system wideokonferencyjny, czat, forum dyskusyjne, e-mail.

Wykładowcy stosują również m.in.:

- metody integracyjne online – służące socjalizacji w środowisku wirtualnym (w tym: kontrakt grupowy, quiz zainteresowań, portret, kula śnieżna, ankieta online),
- metody służące prezentacji treści online – mające na celu tworzenie metod i narzędzi (w tym: wykład online, wykład offline, opowiadanie online, pokaz, instruktaż, mapy myśli, magazyn tematów, interaktywne lekcje);
- metody oparte na współpracy online – pomocne w rozwoju kluczowych kompetencji, tj. praca w zespole, negocjacja oraz komunikacja (w tym: projekt online, debata online, konkurs tygodnia, webquest);
- metody wymiany i dyskusji online – mające na celu wymianę poglądów między uczestnikami kursu (w tym: forum opinii, dyskusja online, forum ekspertów, burza mózgów);
- metody rozwijające refleksyjne myślenie – służące uczeniu się poprzez refleksyjność (w tym: naklejka na zderzak jako ćwiczenie polegające na przygotowaniu własnego sloganu lub hasła, które wyrazi doświadczenia uczących się zdobyte w wirtualnej klasie oraz analiza obrazem jako ćwiczenie mające na celu pozyskanie od uczących się online informacji zwrotnych w postaci cyfrowego obrazu, który powinien oddawać rozumienie treści dostępnych w kursie, odczucia jakie im towarzyszyły oraz pozytywne i negatywne aspekty ich doświadczeń);
- metody odnoszące się do autentycznych lub fikcyjnych sytuacji – mające za zadanie angażowanie uczestników kursu w autentyczne zadania edukacyjne (w tym: studium przypadku, piramida);

⁵ Tamże.

⁶ W. Kwiatkowska, K. Majewska, *E-portfolio, czyli jak promować się w sieci*, „e-mentor” 2016, nr 4 (66), s. 33–38, <http://dx.doi.org/10.15219/em66.1262>.

⁷ P. Peszko, *Co to jest SCORM?*, <http://blog.2edu.pl/2010/11/co-to-jest-scorm.html>, [17.03.2017].

⁸ Zajęcia odbywają się w czasie rzeczywistym, tzw. „zajęcia na żywo”.

- metody ewaluacyjne – pomocne w sprawdzaniu i ocenianiu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych;
- gry i symulacje – zapewniające aktywne uczenie się, podczas których następuje odwzorowanie rzeczywistych problemów, sytuacji (w tym: wirtualne wycieczki, gry symulacyjne, gry edukacyjne)⁹.

W przyszłości planowane jest uruchomienie II stopnia studiów na kierunku *pedagogika medialna* oraz dalsze działania mające na celu wzrost konkurencyjności na rynku edukacyjnym poprzez doskonalenie oferty kursów internetowych, rozbudowę systemu administracyjnego, komunikacyjnego oraz szeroką dystrybucję materiałów edukacyjnych i szkoleniowych.

Oczekiwania i motywy podjęcia studiów online przez studentów pedagogiki medialnej UMK – studium przypadku

Uwzględniając znaczenie osobistego zaangażowania uczących się w e-learningu, organizatorzy nowej formy studiów na UMK w Toruniu pragnęli poznać oczekiwania studentów oraz motywy podjęcia przez nich studiów *online*.

Do tak założonego celu sformułowano następujące problemy badawcze:

1. *Jakie były studenckie motywy podjęcia studiów online na kierunku pedagogika medialna?*
2. *Jakie są oczekiwania studentów względem podjętego kierunku studiów?*

Wymienione problemy badawcze zostały uszczegółowione szeregiem pytań i hipotez badawczych. Do pozyskania odpowiedzi na pytania wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. Narzędzie badawcze – kwestionariusz ankiety – zostało skonstruowane w oparciu o pytania otwarte i zamknięte. Dobór próby badawczej miał charakter celowy. Badaniem objęto trzydziestu studentów I roku studiów pedagogika medialna.

Motywy podjęcia studiów online na kierunku Pedagogika medialna

Większość ankietowanych wykazała pragmatyczny stosunek do studiów, uzasadniając swój udział w studiach *online* przede wszystkim *potrzebami zawodowymi* (67 proc.) oraz *oczekiwaniem wzbogacenia wiedzy z zakresu pedagogiki medialnej* (43 procent). Jednocześnie większość badanych (80 proc.) w ukończeniu wybranego kierunku studiów widzi szansę na *poprawę mobilności na rynku pracy*, a połowa z nich spodziewa się *wzrostu konkurencyjności na rynku pracy*. Mniej niż połowa ankietowanych (40 proc.) liczy na *lepszą ocenę w oczach pracodawcy*. Omawiane tutaj za-

gadnienia mogą dotyczyć zarówno studiów zdalnych, jak i stacjonarnych, aczkolwiek sami badani podkreślali znaczenie formy *online*, która wyróżnia ich na tle innych uczących się.

Badani studenci wskazali różnorodne motywy, jakimi kierowali się przy wyborze studiów. Na podstawie odpowiedzi uzyskanych na otwarte pytanie: *Jakie były motywy podjęcia studiów online na kierunku pedagogika medialna?* ustalono cztery kategorie głównych motywów studiowania *online* na tym kierunku:

- atrakcyjny program studiów,
- atrakcyjna forma studiowania,
- zdobycie kwalifikacji,
- rozwój osobisty.

Powyższa klasyfikacja motywów znajduje potwierdzenie w odpowiedziach udzielonych w dalszej części kwestionariusza.

Atrakcyjność programu studiów została doceniona w wypowiedziach ankietowanych w ramach pytania: *Jakie cechy kierunku pedagogika medialna online uważałaś/ęś za atrakcyjne w momencie podejmowania decyzji o studiowaniu?* Wśród odpowiedzi pojawiły się m.in. następujące stwierdzenia:

- *Nauka o konstruowaniu kursu online, solidna wiedza dydaktyczna nt. konstruowania takiego kursu.*
- *Nowoczesne narzędzia w pracy nauczyciela.*
- *Nauka o ocenianiu online i o tym, jak zautomatyzować pewne regularne testy, by tego typu zadania zajmowały mniej cennego czasu, który nauczyciel ma na konstruktywną pracę z uczniem.*
- *Studia stacjonarne, nowoczesne podejście do kształcenia, przedmioty z nowymi technologiami.*
- *Poznanie możliwości uczenia się oraz przekazywania wiedzy z użyciem dostępnych mediów. Poznanie tych mediów i ich możliwości.*
- *Chęć poznania pedagogiki innej, nowej specjalizacji. Nauka tworzenia własnych kursów.*

Kompilacja treści kształcenia z obszaru pedagogiki, pedagogiki medialnej, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz metodyki i dydaktyki e-learningu okazała się atutem i argumentem wspomagającym proces decyzyjny kandydatów na studia.

Atrakcyjność formy studiowania okazała się kluczowym motywem podjęcia studiów *online*, co zadeklarowało 80 proc. badanych. Jako główne zalety wskazywano następujące cechy:

- *Możliwość uczenia się i uczestniczenia w zajęciach przez internet.*
- *Możliwość studiowania poza murami uczelni.*
- *Umieszczanie wykładów, ćwiczeń na platformie Moodle, swobodny dostęp do notatek.*
- *Elastyczne godziny pracy przy platformie.*
- *Możliwość dokończenia się oraz nauki na odległość.*
- *Tematyka przedmiotu i sposób nauczania.*

⁹ W. Kwiatkowska, M. Skibińska, *Activity of online learners*, [w:] Eunika Baron-Polańczyk (ed.), *ICT in Educational Design. Processes, Materials, Resources*, vol. 10, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2016, s. 128–133, <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbXN1emRWR8Z3g6MzNiMDU2OTI3YzA4YjVIMQ>, [12.03.2017].

- *Forma studiów, tj. praca online w czasie dla mnie dogodnym.*
- *Możliwość uczenia się przez internet.*
- *Nauka poprzez e-learning, co daje możliwość studiowania oraz pracy zawodowej jednocześnie.*
- *Mała liczba zajęć stacjonarnych, odbywających się raz w miesiącu, w zamian za możliwość nauki w dowolnym dla siebie czasie.*

Powyższe wypowiedzi świadczą o konieczności rozwijania kierunku realizowanego w formie zdalnej. Współcześni studenci mają potrzebę permanentnego uczenia się i doskonalenia przy jednoczesnej aktywności zawodowej i rodzinnej. Taki sposób studiowania zapewnia im indywidualizację uczenia się oraz możliwość godzenia różnych ról życiowych.

Kolejnym motywem wskazanym przez ankietowanych była chęć zdobycia kwalifikacji z zakresu pedagogiki medialnej, nowych mediów i e-learningu, zdobywanych i doskonalonych w wyniku doświadczeń nabywanych poprzez udział w edukacyjnym środowisku internetowym. Studenci, ucząc się, jednocześnie praktykują, poznając specyfikę studiowania *online*, co nie byłoby możliwe w przypadku tradycyjnych form studiowania. W przeprowadzonym badaniu motyw ten był akcentowany głównie przez osoby aktywne zawodowo.

Rozwój osobisty był ostatnim z motywów wskazanym przez badanych. Ankietowani, uzasadniając odpowiedzi udzielone w pytaniu kwestionariuszowym, wymienili osobiste korzyści w zakresie własnego rozwoju wynikające z faktu podjęcia studiów *online* (wykres 1). Najwyraźniej przewidują oni *wzrost swojej wiedzy i umiejętności w zakresie e-learningu* (83 proc. odpowiedzi „zdecydowanie tak”) oraz *samooceny i zaufania we własne siły* (77 proc.

i 60 proc. odpowiedzi „raczej tak”). Ponad połowa ankietowanych studentów przy podejmowaniu decyzji o wyborze tej formy studiów kierowała się chęcią *nabywania umiejętności planowania czasu* oraz *wzrostem motywacji i determinacji w poszerzaniu wiedzy* (50 proc. odpowiedzi „zdecydowanie tak” i 40 proc. odpowiedzi „raczej tak”).

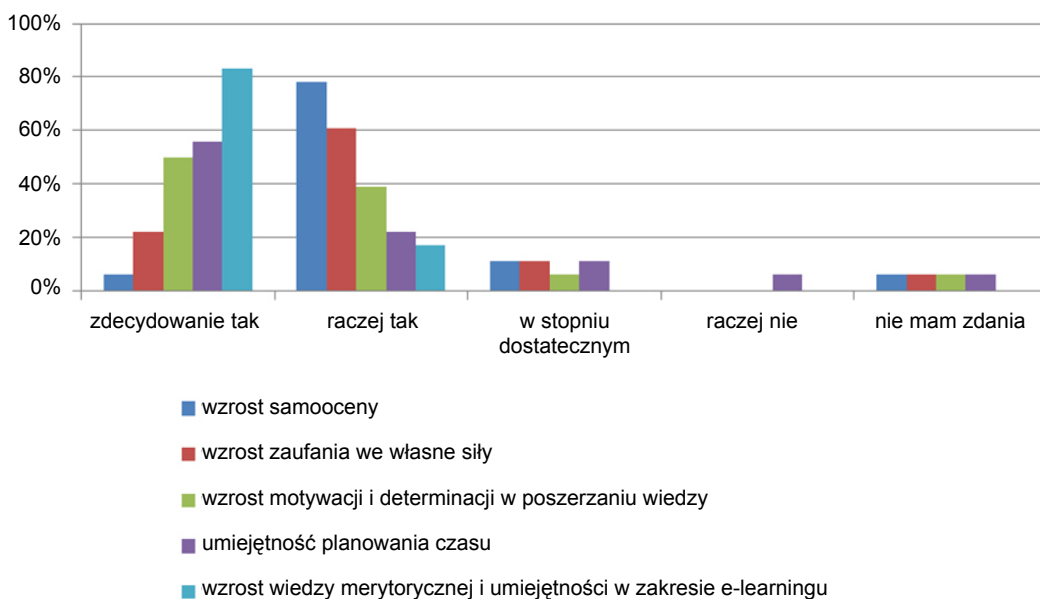
Ponownie cenna okazała się sama forma studiowania, która niesie ze sobą zarówno konieczność, jak i możliwości: *aktywnego uczenia się, nabywania umiejętności racjonalnego gospodarowania czasem* oraz *wzrostu motywacji i determinacji w zdobywaniu wiedzy, co może przynosić korzyści w dalszej karierze edukacyjnej i zawodowej*. Ponadto studenci, jako uczestnicy kształcenia *online*, poznają również swoje mocne i słabe strony, które mogą doskonalić i rozwijać w toku studiów.

Oczekiwania studentów względem podjętego kierunku studiów

Badani studenci zostali również poproszeni o określenie własnych oczekiwań wobec podjętego kierunku studiów. Wyrazili to w następujący sposób:

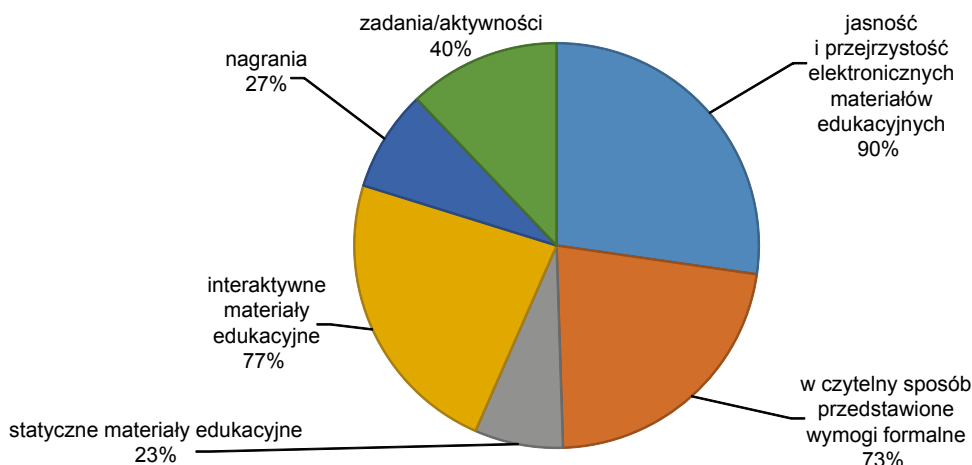
- *Doświadczenia zdobyte podczas studiów z pewnością przydadzą się w późniejszej pracy zawodowej dotyczącej kształcenia.*
- *Możliwość pracy w obszarze, który dopiero zaczyna być popularny, co zwiększa możliwość podjęcia atrakcyjnego zatrudnienia oraz wyróżniania się na tle innych.*
- *Umiejętność tworzenia kursów online wspomagających pracę nauczyciela, tak by pracując z klasą, efektywniej wykorzystywać jej potencjał.*
- *Podjęcie pracy w środowisku medialnym pod kątem tworzenia stron i kursów.*

Wykres 1. Studencka prognoza skutków podjęcia studiów *online*

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 2. Preferowane przez studentów cechy materiałów e-learningowych

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie uzyskanych twierdzeń można wnioskować, że badani oczekują w głównej mierze nabycia wiedzy metodycznej z zakresu pedagogiki medialnej i e-learningu, a także kompetencji w zakresie tworzenia profesjonalnych kursów e-learningowych i cyfrowych materiałów edukacyjnych.

Pracownicy Katedry Dydaktyki i Mediów w Edukacji zainteresowani byli również poznaniem preferencji studentów odnośnie pożądanых cech materiałów e-learningowych w kursie. Sformułowane pytanie wielokrotnego wyboru zawierało wśród odpowiedzi różne cechy materiałów e-learningowych. Badani studenci mogli wskazać kilka odpowiedzi, w wyniku czego suma wartości podanych na wykresie 2 przekracza 100%. Najistotniejszymi cechami w odczuciu badanych okazały się: *jasność i przejrzystość elektronicznych materiałów edukacyjnych* (90 proc.), ich *interaktywność* (77 proc.) oraz *czytelność wymogów formalnych* (73 proc.) poszczególnych zadań i aktywności (wykres 2). Samodzielnie uczący się dorośli preferują materiały edukacyjne umożliwiające im autonomię studiowania treści, możliwość dokonywania wyborów i uzyskiwania informacji zwrotnych, ale przede wszystkim jasno postawionych celów uczenia się skorelowanych z treścią dedykowanych zasobów edukacyjnych.

W aspekcie oczekiwań studentów względem studiów *online* zapytano ich także o obawy związane z tą formą nauki. Na pytanie: *Czego obawiała się Pani/Pan przed podjęciem studiów online?* respondenci zgłaszali głównie obawy dotyczące możliwości pogodzenia nauki z pracą i życiem osobistym, konieczności udziału w zajęciach stacjonarnych, ich ilości i dostosowania terminów zjazdów do zobowiązań zawodowych. Ponadto studenci odczuwali niepokój związany z brakiem lub możliwością utrzymania odpowiedniego poziomu motywacji do pracy i nauki własnej. Przewidywali, że ta forma studiowania może wiązać się z ograniczonymi kontaktami z innymi uczestnikami studiów oraz brakiem współpracy i dyskusji w grupie.

Wnioski

Motywy podjęcia studiów *online* były różne, aczkolwiek dla wielu respondentów sama forma studiów była niezwykle istotna, bowiem studenci mają możliwość uczenia się w warunkach domowych bez konieczności stałego przebywania na uczelni, równocześnie studiując stacjonarnie, czyli bezpłatnie. Podejmując się nowego wyzwania, które pozwoli im nabyć kwalifikacje oraz doświadczenie, mogą łączyć naukę z pracą. Ta forma studiów daje im możliwość zastosowania wiedzy poprzez praktykę już w trakcie nauki. Teraz przyjęli rolę uczniów, by w przyszłości stać się specjalistami w tej dziedzinie. Zdobywają wiedzę potrzebną im do pracy zawodowej, mając jednocześnie świadomość, że inwestują w siebie.

Bez wątpliwości poznanie i zrozumienie motywów oraz oczekiwań studentów ma kluczowe znaczenie dla tworzenia i doskonalenia efektywnego środowiska uczenia się w przestrzeni internetu, a także bardziej skutecznej adaptacji studentów do uczenia się w formie zdalnej i możliwości stymulowania ich motywacji, zaangażowania oraz postępów.

Dbając o podnoszenie jakości kształcenia tej nowatorskiej formy studiów dziennych i w celu określenia (a w przyszłości wyeliminowania) największych trudności i barier w uczeniu się *online*, uczelnia będzie systematycznie (na początku i na końcu roku akademickiego) przeprowadzać analizę SWOT, a jej wyniki będą wdrażane do praktyki nauczania i uczenia się w systemie e-learningowym na kierunku *pedagogika medialna*.

Niewątpliwie wraz z rozwojem nowoczesnych technologii uwidaczniają się interesujące i wartościowe możliwości w szkolnictwie wyższym, dające szansę licznym grupom społecznym: pracującym zawodowo, niepełnosprawnym, osobom pragnącym uzupełnić własne wykształcenie lub rozwinąć hobby. Czy opisany projekt w perspektywie lat będzie zdobywał zainteresowanie i przetrwał? Nie sposób na dzień

dzisiejszy udzielić odpowiedzi na to pytanie, jednak istniejące tendencje wyraźnie wskazują, że studia przez internet i kursy internetowe będą cieszyły się coraz większą popularnością. W tym wszystkim kluczowe jest, aby nie zatracić jakości kształcenia, która przynosi korzyści zarówno uczącym się, nauczycielom, jak i instytucjom edukacyjnym.

Bibliografia

Kwiatkowska W., Majewska K., *E-portfolio, czyli jak promować się w sieci*, „e-mentor” 2016, nr 4 (66), s. 33–38, <http://dx.doi.org/10.15219/em66.1262>.

Kwiatkowska W., *Młodzi dorośli w obliczu kształcenia internetowego: spojrzenie z perspektywy dydaktyki różnicowej*, [w:] J. Morbitzer, E. Musiał (red.), *Człowiek – Media – Edukacja*, KTiME UP, Kraków 2012, s. 257–270.

Kwiatkowska W., Skibińska M., *Activity of online learners*, [w:] Eunika Baron-Polańczyk (ed.), *ICT in Educational Design. Processes, Materials, Resources*, vol. 10, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2016, s. 128–133, <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=site&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWVfbXN1emtubWR8Z3g6MzNiMDU2OTI3YzA4YjVIMQ>, [12.03.2017].

Kwiatkowska W., *The remote learning process from the perspective of individual differences*, [w:] E. Bratland,

D. Siemieniecka (eds.), *Young people's digital everyday life and education – new forms of self-formation, learning and digital literacy*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2012, s. 88–118.

Kwiatkowska W., *Wykład w kształceniu na odległość*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011.

Majewska K., *Komputerowy system egzaminowania „e-mentor”* 2015, nr 1 (58), s. 41–47, <http://dx.doi.org/10.15219/em58.1155>.

Majewska K., *Tablica interaktywna w procesie nauczania wczesnoszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2015.

Peszko P., *Co to jest SCORM?*, <http://blog.2edu.pl/2010/11/co-to-jest-scorm.html>, [17.03.2017].

Siemieniecki B., Majewska K., *Pedagogical premises of the use of tablets in the teaching process*, „New Educational Review” 2015, nr 42 (4), s. 65–74.

Siemińska-Łosko A., *Droga naukowa Profesora Bronisława Siemienieckiego*, [w:] W. Kwiatkowska, A. Siemińska-Łosko (red.), *W kręgu edukacji informatycznej i medialnej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010, s. 29.

Wydział Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu: <http://www.pedagogika.umk.pl/index.php/kandydaci/pedagogika-medialna-studia-i-stopnia-w-systemie-e-learning>, [27.04.2017].

Media pedagogy at Nicolaus Copernicus University in Toruń as an example of stationary studies online

This article presents a new online degree in “Media Pedagogy” started in the academic year 2016/2017 at the Nicolaus Copernicus University in Toruń. The advantage of the new degree is not only their form but also attractive content. The program allows students to acquire the skills needed for delivering trainings online as well as designing interactive educational materials. They will also be able to plan and conduct with competence educational activities that use modern techniques and tools. Theoretical analysis is supported by research on the needs and motivations of students undertaking these studies.

Wioletta Kwiatkowska jest doktorem nauk humanistycznych, autorką książki *Wykład w kształceniu na odległość* oraz redaktorem i współredaktorem kilku monografii. Zainteresowania naukowe, badawcze i dydaktyczne skupia na problematyce dotyczącej dydaktyki kształcenia *online*, w szczególności indywidualnych predyspozycji i potrzeb uczących się oraz możliwości odpowiedniego dostosowania nauczania w przestrzeni internetu. Rozważania na te tematy zawarła w licznych artykułach opublikowanych w pismach naukowych. Uczestniczyła w kilku międzynarodowych projektach badawczych dotyczących zastosowań nowoczesnych technologii informacyjnych w edukacji. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego oraz Stowarzyszenia E-learningu Akademickiego.

Kamila Majewska jest doktorem nauk społecznych z zakresu pedagogiki, adiunktem w Katedrze Dydaktyki i Mediów w Edukacji Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Z wykształcenia jest nauczycielką matematyki oraz informatyki. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się głównie wokół zastosowania nowoczesnych technologii informacyjnych w nauczaniu początkowym oraz akademickim.

Małgorzata Skibińska jest doktorem nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, adiunktem w Katedrze Dydaktyki i Mediów w Edukacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jej zainteresowania naukowe i badawcze koncentrują się wokół problematyki umiejętności informacyjnych uczniów, metodyki nauczania technologii informacyjnej, filozofii otwartości i wykorzystania oprogramowania *open source* w kształceniu szkolnym i akademickim oraz społecznych aspektów nowych mediów. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego i Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego. Współautorka książki *Aktywność uczących się w przestrzeni Internetu*, autorka książki *Umiejętności informacyjne gimnazjalistów* oraz wielu publikacji naukowych poświęconych problematyce umiejętności informacyjnych, filozofii ruchu otwartości w edukacji oraz zastosowaniu mediów w edukacji.